

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap belsőtartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyitléri cikkek stb. intézendők.

Nyitléri cikkek soronként 10 kr-ért közölhetnek.

SZEKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések árja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 kr-jezár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár helyegdíj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Szekelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Szekelyföld“ kiadóhivatala.

A mezőgazdasági munkásviszonyok Magyarországon.

A múlt évben kitört alföldi munkás-mozgalmak méltán gondolkozóra ejtették az intéző köröket. A napi sajtóban a minap ismét hasonló forrongásokat jeleztek a hatóságok szervezkedtek is, hogy a mozgalmat már csirájában elfojtsák. A hatóságoknak a rend fenntartására irányuló intézkedéseit csak helyeselni tudjuk, azonban kíváncsian tartanók, ha a magyar törvényhozás is szentelne néha-néha egy kis időt a mező munkások helyzetének megbeszélésére. Mert igaz ugyan, hogy Magyarországon a munkásmozgalmak eddigelé még távolról sem ölenek oly általános és mondhatni veszélyes jellegűt, mint a nyugateurópai ipart üző államokban, de részünkről felette aggasztónak tartjuk azon jelenséget, hogy nálunk az elégedetlenség nem mint máshol, az ipari munkások körében, hanem éppen a mezőgazdasági munkások között tört ki. Ámbár ez a mi viszonyainknak — a mennyiben első sorban agrikultur állam vagyunk s iparunk a nyugat európai államokéhoz képest meglehetősen fejletlen — teljesen megfelelő látszik, mégis szükségesnek tartjuk azon körülményre utalni, miszerint a mezőgazdasági munkások között hasonló mozgalom úgy nálunk, mint a külföldön páratlanul áll.

A mai világban megszokták, hogy mindent a szocializmusnak és az ezen propagandát üző bujtogatóknak tulajdonítsanak. Ha valahol az igazán nyomoruságban élő nép feljajdul és kenyeret kér, ott a tudákos elmék mindjárt szocializmust és anarkhiát látnak, és így történik, hogy a múlt évi alföldi munkásmozgalmakat az ily műkifejezésekkel élni szerető napisajtó agrár-szocializmusnak nevezte el. A ki a szocializmus fogalmával és lényegével csak némileg tisztában van és alaposan ismeri az alföldi magyar nép jellemét és szokásait, az csakhamar beláthatta, hogy ezen importált új kifejezést a magyar viszonyokra alkalmazni nem lehet és hogy a jelzett mozgalomnak ily névvel való jelölése egy rettenetes nonsens.

Mi tehát nem félünk attól, hogy a szocialisztikus propaganda a földművelő népnél termékeny talajra fog találni, mert a magyar paraszt ismeretes józan felfogása ilyen feltevés már eleve kizár. Különbösen is a szocializmus a földművelő osztályban még Franciaországban sem bódított tért magának, már pedig mindenki tudja, hogy itt a nép szelleme az ilyen tanok iránt nagyon fogékony. Hogy pedig ez így van, az könnyen kimagyarazható azon körülményből, hogy a földművelő nép jóllétének és boldogságának föltételei h mulokgyenest elkezdnek ama feltételekkel, melyekkel a szocializmus akarja boldogítani a népet.

Mindazonáltal felette kíváncsian tartjuk, hogy úgy a birtokosok mint a törvényhozás végre valahára foglalkozzék a mezőgazdasági munkások ügyével is. Evvel is úgy vagyunk nálunk, mint sok más dologgal. Magyarországon egész ereje még mindig a földművelésben rejlik, és mindennek dacára mindenre inkább gondolunk, mint arra. Az ipari munkások érdekében a legmesszebb menő törvényes intézkedéseket léptettünk életbe, sőt utóbbi időben annyira akartunk róluk gondoskodni, hogy e tulságos gyámság ellen ők maguk is folszólnak. A mezőgazdasági munkásokkal sohasem törődött senki, hagyták őket elnyomni, sanyargatni és nyomorogni, jajkiáltásukra senki sem hallgatott, és az illetékes körök csak akkor kezdtek meg tudni, hogy Magyarországon mezőgazdasági munkások is vannak, midőn ezeknek a nyomor és éhség fegyvert adott kezükbe.

Bizony szomorú állapotok között élnek hazánkban a paraszt földművelő napszamosok. A kinek alkalma volt betekinteni a jórávaló békés és sokat tűrő szegény nép házi viszonyaiba; a ki látta, hogy ez a nép nyáron át mennyit dolgozik és telén át mégis alig van betevő falatja: annak gondolkozába kellett emle munkás népnünk e szomorú során és be kellett látnia, hogy itt tennünk kell valamit és hogy meg kell akadályoznunk azt, miszerint a munkás-osztály java vándorbotot fogjon közébe és messze földön keresse szerencsáját. Mert tudnunk kell, hogy a kivándorlási kedv a folyton rosszabbodó viszonyok következtében mind nagyobb tokra hág, és a ki figyelemmel kíséri a postaigazgatóságoknak különösen az Amerikából érkező pénzek nagy összességéről közzétett kimutatásait, az nem fog csodálkozni azon, ha az amugy is könnyen hívó paraszt gyorsan határozza el magát a kivándorlásra.

Nem célunk itt számszerűleg feltüntetni

A „Szekelyföld“ tárczája.

Szegény és gazdag gyermekek.

Az anyagi viszonyok befolyásáról a gyermekek balandóságára — tartott tanulságos előadást a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésén Brassóban dr. Faragó Gyula, ki a gyermekek bajairól sokszor szólt már és irt ügyes cikkeket s könyveket a gyermekek érdekében, kik Oroszországon kívül egész Európában sehol sem pusztulnak úgy, mint nálunk. Felolvasásából némi rövidítésekkel a következőket adjuk:

„Első utamat Szioziliába a kormány megbízásából tettem, mely engemet, ki akkor katonarvos voltam, a sorozás teendőivel bízott meg a sziget belsejében. Ugy emlékszem, mintha ma történt volna, a kis templomra, melyben az oltár mellett a község előljárói és a esendőrtiszt helyezkedtek el s a korlát mögött a zajongó nép. A főoltár mögött, az énekar helyén vizsgáltam az ujonczokat s körülöttem soronként mezitelen, fekete, sovány ifjak állottak, kik közül néhány jól táplált, husos, fehér férfi vált ki, kikről úgy látszott, hogy más fajtából valók. Ezek voltak a gazdagok a szegények között. Némelykor egész községek ujonczai vonultak el előttünk, kik közül egy ifjut sem lehetett

találni, ki a fegyver viselésére alkalmas lett volna; így nyomorították és gyöngítették meg a népeséget a fardalmak és a nélkülözések.”

Igy nyilatkozik Mosso, az élettan tanára a turini egyetemen egy nem régebben megjelent kitűnő könyvében, mely az „elfáradásról“ szól.

E meghatározatlességgel vázolt szomorú életképet, sajnos, hazánkban is mindenfelé föltaláljuk. Hivatalos „közgazdasági és statisztikai övkönyvünk“ legújabb 1891-iki évfolyama is a statisztikai táblázatok magyarázatául megjegyzi, hogy „a tapasztalat azt bizonyította, hogy a fiataloknak évről-évre kisebb része érik meg a hadiszolgálatra husz éves korában. Ez a satnyulás már évek óta a legtöbb hadkiegészítő kerületben a negyedik korosztály behívását tetten szükségessé, azonban a négyszeri állítással járó zaklatás helyett célszerűbbnek látszott a hadkötelezettséget egy évvel elhalasztani.”

A tények e szüksézu kontatálása Magyarországon népességének tragédiáját vázolja, melynek ifjúsága; jövője elcsenvészsedik.

Azonban e hivatalos kimutatásban hiányt találunk az okok kutatásának, melyek e visszafelé fejlődést előidézik. Pedig már ideje volna talán, hogy intéző köreink, a tragédiának szerzői, az ókori műfajt, mely fatalista nem törődéssel szemléli a történeteket, végre a modern fölfogással cseréljék föl

s a tények okát kutatva, igyekezzenek megoldani a kérdést, különben a történelem majdan azt írja róluk: kötelességüket nem teljesítették, a népet veszni hagyták, mert nem tudtak vagy nem akartak baján segíteni.

Kisértsük meg egy szűkebbkörű példa kapcsán vázlatos képét festeni a zsengekorú ifjúság jelen állapotának. E végett nézzük Budapest főváros gyermekeinek külső viszonyait a legutóbbi 1891. évben. Itt a statisztikai fölvételek, valamint a földmunkások Körösy József kitűnő vezetése mellett legmegbízhatóbbak az országban. Azonban már eleve meg kell jegyeznünk, hogy az ország többi részében a gyermekek állapota nem jobb, sőt legtöbb helyütt rosszabb, mint a fővárosban.

1890. év Szilveszter napján, az újév előestéjén, a főváros bizalmi férfai bejárták az egész várost, hogy a lakosság állapotáról meggyőződjenek. És íme, közel 452.000 ember közül több mint hatvan-négyezeret föjtő levegőjü szűk lakásokban találtak összezsúfolva, a kik között 9407 zsengekorú gyermek volt az élet ötödik évéig és 7679 öt-tíz éves gyermek. Pinczében több mint 7000 ember tartózkodott.

Tavaly egy tevékeny fővárosi egyesület, a „fővárosi szegény gyermekkert-egyesület“ elnökének kérelmére a városi főkapitányság szívesen adott rendelkezésünkre polgári rendőröket, kikkel szá-

azon különbözöket, melyek a magyar és nyugat-európai földmivelő munkások bérei és életszükségei között fennállanak, de annyit mindenesetre megjegyezhetünk, hogy pl. a francia, angol, német és osztrák mezei munkások minden tekintetben jobban állnak, mint a mieink.

Elismerjük, hogy az amugy is nehéz viszonyok közt levő magyar mezőgazdaság a munkabérek általános felemelését nem bírta meg, de igenis megbírta azt, hogy a mezei munkások életszükségeiről jobban legyen gondoskodva, hogy részükre alkalmas lakásokat építsünk, hogy saját ügyeik elintézésére nagyobb befolyásuk legyen és hogy a gazdához való viszonyuk törvényhozási uton méltányos és igazságosabb elveken legyen szabályozva. Szóval a munkást, ki a bennünket tápláló földet verejtékével megdolgozza és annak termékeit részünkre élvezhetőkkel teszi, becsljük meg, adjuk meg neki azon jogokat és előnyöket, melyek őt a társadalom méltó és hasznos tagjává teszik, és legyünk azon, hogy helyzetüket lehetőleg annyira megjavítsuk, miszerint ne legyen oka munkaadói ellen zugolódni, és akkor Magyarországon nem leszünk többé tanúi oly sajnálatos mozgalmaknak, melyek a múlt évben az Alföld nagy helységeit rémületbe ejtették és melyeknek lecsendesítése csak vér árán volt eszközölhető.

Az új pénz. Említettük már, hogy a két pénzügyminiszter szeptember első felében ismét összejön Bécsben, hogy a valutatörvények kivitelére nézve az őszi és téli munkarendet megállapítsa. Az első dolog lesz egy törvényjavaslat elkészítése az ezüst kétforintos és negyedforintos darabok bevonására nézve. Egyszersmind megállapítják a miniszterek az ezüst és rézváltópénzek bevonása körüli teendőket, a mit aztán rendeletbe foglalnak össze; a váltópénzek bevonása csak az új váltópénzek megfelelő értékbeni forgalomba jöttétől függ és így ez évben már alig lesz kivihető. Az egyforintos államjegyek bevonásáról szóló törvény csak a télen vagy a jövő tavasszal lesz benyújtva. A miniszteri értekező tárgya lesz még az osztrák-magyar bankkal a valuta-ügyben előforduló minden kérdést elintézni, és valószínű, hogy az őszi tárgyalásokon a kérdések végleges elintézését nyernek.

Az oláhság s a millennium. Nagy-Szebenből írják, hogy az oláh irodalmi társaság évi nagygyűlésére érkező dákóromán elemek nyilatkozatai szerint az oláh igazgatók a magyar állam ezeréves ünnepére nagyszabású tüntetést készítenek elő a ma-

gyarok ellen s ebbe bele akarják vonni a tótságot, szerbséget s a ruthéneket is. Ugyanekkor megindulnak az egész oláhságban a szervezkedési munkák, hogy 1816-ban ők ülhessék meg az oláh faj fennállásának kétezereves ünnepét. Az utóbbi ünnepet Románia rendezi s a bukaresti akadémia már ki is küldött egy bizottságot a történeti anyag összegyűjtésére s a jubileum előkészítésére. Az erdélyi oláh irodalmi társaság nagygyűlésének is — hallomás szerint — ez a kétezereves forduló lesz legfontosabb tárgya.

Az állami nyugdíjasok. A jövő évi állami költségvetés preliminárjával egyidejűleg — alkalmasint szeptember hónap végén — be fogja terjeszteni a pénzügyminiszter, mint értesülünk, a képviselőház elé azoknak a jegyzékét, a kik a legutóbbi évek során állami nyugdíj élvezetét léptek. E jegyzék előterjesztésével a képviselőház pénzügyi bizottságában és magában a házban is ismételve kifejezett óhajtnak tesz eleget a miniszter. Az előterjesztés egészen abban a formában lesz szerkesztve, mint a régebbi állami nyugdíjasokról ezelőtt két évvel a képviselőház asztalára letett kimutatás, vagyis tartalmazni fogja a nyugdíjasok nevének, viselt hivatali állásuknak, a nyugdíjbalépés időpontjának s a nyugdíj összegének megjelölését. Fel lesznek sorolva benne nevezetesen a nyugdíjat élvező ex-miniszterek s a nyugdíjazott volt főispánok is, a kiknek száma aránylag nem jelentéktelen. A nyugdíjazott volt főispánok közül néhányan, mint tudva van, a képviselőház tagjainak sorában foglalnak ez idő szerint helyet. Maga a ház elnöke is, mint volt főispán, állami nyugdíjat élvez.

Ipari szakiskola Maros-Vásárhelyt.

Maros-Vásárhely, 1892. aug. 22.

A kereskedelemügyi miniszter által Maros-Vásárhely városában a székelyföldi iparmúzeummal kapcsolatosan létesíteni szándékolt ipari szakiskola szervezése érdekében az előleges intézkedések folyó hó 21-én az iparkamara által összehívott értekezőleten tétettek meg.

A kereskedelemügyi minisztert Szt. József kir. iparfelügyelő képviselte az értekezőleten, a melyen Maros-Vásárhely sz. kir. város tanácsa, a kereskedelmi és iparkamara, a székelyföldi iparmúzeum és a helybeli ipartársulatok képviselőitében számosan vettek részt.

Mindenekelőtt felolvastattak a kereskedelemügyi miniszter urnak az iparkamarához intézett leírata, melyben a nevezett miniszter ur, utalva a kamara fölterjesztésére, kijelenti, miszerint elhatározta, hogy Maros-Vásárhely sz. kir. város területén, kapcsolatosan a székelyföldi iparmúzeummal, vagy a fa- és fémipar, vagy pedig a szövőipar számára, előbbi esetben téli építő- és agyagipari tanfolyamokkal kapcsolatban, még

ez év folyamán ipari szakiskolát állít fel. Az ezzel járó költségeket a miniszter ur teljesen a vezetésére bízott kereskedelmi tárca terhére vállalja el és az érdekeltségtől nem kíván más-nemű hozzájárulást, mint a helyiség, fűtés és világításnak biztosítását.

Tauszik B. Hugó elnök ezek után jelezvén, hogy hasonló tartalmú leíratot a miniszter ur M. Vásárhely sz. kir. város törvényhatóságához is intézett, bemutatta Szt. József kir. iparfelügyelőt, kit az értekezőlet nevében melegen üdvözölt, és föl kérte, hogy az ügy részleteire nézve az értekezőletet tájékoztassa.

Szt. József kir. iparfelügyelő hosszasan ismertette a kereskedelemügyi miniszteriumnak a székely ipar fejlesztésére irányuló törekvéseit, mindenekelőtt azt a kérdést vetette föl, hogy az értekezőlet a kereskedelmi miniszterium által kitételek helyezett ipariskolák közül melyiknek a létesítését tartja a helyi viszonyokra nézve a leg-szükségessőbbnek.

Az értekezőlet egyhangulag a fa- és fémipari szakiskola fölállítását mellett nyilatkozott, azzal indokolván eme határozatát, hogy a szövetségi iskolának kevésbé van Maros-Vásárhelytől létjogosultsága, mivel ezen iparág városunkban még eddig nem honosult meg s kitételek sincs arra, hogy ezen iparág itt gyökeret verhetne. Ellenben a fa-, fém-, építő- és agyagiparnak, mint kézműiparágoknak a fejlesztése Maros-Vásárhely városnak ipari jelentőségénél és hivatottságánál fogva is fölőtte kívánatos. Az iparfelügyelő ezen nyilatkozat után kijelentette, hogy Maros-Vásárhelytől a fa- és fémipari szakiskola, kapcsolatosan téli építő- és agyagipari tanfolyamokkal, még ez év folyamán létesíttetni fog. Az értekezőlet e kijelentést élénk éljenzéssel fogadta és hálás köszönetét fejezte ki a kereskedelemügyi miniszternek ezen áldozatkészségéért, miről a nevezett miniszter urat az értekezőletből táviratilag értesítette.

A második kérdés az volt, hogy milyen legyen az iskola szervezete, t. i. az iskola mellett gyakorlati szaktanműhelyek állíttassanak-e fel, avagy a tanulók a gyakorlati kiképzetést céljából egyes iparosmesterekhez helyeztessenek el és csak a rajz és elméleti ismeretek megszerzése végett járjanak fel az iskolába? Hosszas megbeszélés után az értekezőlet az utóbbi tervet fogadván el, az ipari szakiskola szervezetére nézve a következő elvi megállapodásra jutott:

A tanfolyam 3 évre terjed. Az iskolába olyan növendékek vétetnek föl, a kik legalább két kö-zép-, reál- vagy polgári iskolai osztályt végeztek, vagy ezeknek megfelelő előképzettségüket föl-vételi vizsgán igazolni tudják. A növendékek a jobb iparosműhelyekben helyeztetnek el mint rendes tanoncok, a hol a műhelyi gyakorlatokat tanul-ják. Lehetővé lesz téve azonban, hogy a már alkal-

mos zsúfolt lakásokkal teli házat barangoltunk végig, hogy az ott talált gyermekeket az egyesü-let — a mennyire teheti — oltalmába vegye.

Az ilyenféle expedíciót előbb meg kell szokni, Erős szív, jó tudó és kevésbé kényes szaglószer-v kelletik hozzá. Éjnek idején (mert csak ekkor van-nak ottan, napközben kényér után kell járniok) benyit az ember a helyiségbe, melynek sűrű, fojtó levegőjén csak nehezen tör át a kézi lámpa fénye. A kutató szem kezdetben nehezen igazodik el; ember ember mellett fekszenek mint a zsákok, a számlával és rongyokkal fedett padlón; férfi, nő leány, gyermek vegyest. S a mikor a fáradságtól kimerült alakok hangos megszólításra föltámpás-zkodnak, rémület tükrözik arcukon, mert félnek, hogy a hatóság „atyáilag” gondoskodik róluk, ki-üriti a tömört lakásokat, kihajszolja őket nehéz napi munkájuk után a hideg éjszakába.

A legszegényebb néposztály a civilizáció gyü-mölcseiből csak a rendőrt, finánczot és végrehaj-tót élvezi, az utóbbi kettőt már csak a némileg jobb módúak.

Es ebből az embertömegből gyermeksírás hallik ki, s ha a szobában óvatosan, nehogy valakire rá-lépünk, körüljárunk, itt is, ott is a sarokban össze-kucczorodott gyermekekre bukkanunk. Tulnyomó-lag vézna, beteges külsejű teremtsékek s csak az 1—2 hónaposok között, míg anyjuk emlőjén élnek, találni egyséket, kik türethető egészségi állapotban vannak.

Még nem rendelkezünk olyan családi statisztikai

adatokkal, melyek bepillantani engednének a csa-lád belső életébe, hogy mily viszonyban állanak a külső körülmények, a jövedelem, a foglalkozás, la-kás, életmód, stb. a családtagok életével, egész-ségével, szaporodásával és halandóságával. Az álta-lános népesedési statisztika, a hogy most vezetik, csak végeredményét mutatja egy nagy tömeg mozgalmának, halvány silhouet-te-et, melyen az egyes élő alakokat nem ismerhetjük föl.

Megkísérlettem egyes családok fontosabb élet-viszonyait kipuhatolni, különös tekintettel a gyer-mekekre, de sajnos, még eddig nem volt módom szert tenni oly anyagra, mely kellőleg földolgo-zható volna. Csak érdekesség szempontjából hozok föl néhány esetet, a nélkül, hogy szokból egyelőre bármely következtetést is le lehetne vonni.

H. J. lakatoslegény, napi bére 1 frt 60 kr, te-hát évi jövedelme 480—500 frt, ebből házbérre ki-á 130 frtot, a miért 4 méter hosszú, 4 méter széles és 2 méter magas szobában lakik családjá-val. Élelemre ki-á naponkiut 1—1 frt 20 krt, a mi-ből 3—4 szer eszik a család hetenkint fél kg. húst. Van négy élő gyermeke, a legidősebb 6 éves, a legifjabb 8 hónapos, mindannyiukat az anyjuk szoptatta, beteg egyikük sem volt, középerős test-alkatúak.

Ez egy aránylag jobb módú munkás-család pél-dája.

O. F. ezüstmunkás, hetenkint 7—8 forintot keres, de évenként két hónapig nem lévén kere-se, átlag 320—330 frtot keres évenként. Laká-

sának heti bére 2 frt 20 kr, vagyis évi 114 frt 50 kr, a mely összegért fél-emeleti egy kis abla-kos szennyes, sötét, füstös, de száraz konyhában kell családotól laknia, melynek ho-sza 5 méter, szélessége és magassága másfél méter.

Ily módon már 7 éve lakik a fővárosban. Neje hatszor korán szült és 3 gyermeke halt meg.

Gy. G. vasuti munkás, évi fizetése 300 frt, mely-ből 130 frtot költ egy 4 méter széles és 4 méter hosszú szobára. A család csak kétszer hetenkint ehetik húst. Két gyermek meghalt, egyik bélbaj-ban, a másik sorvadásban, 5 gyermek él, a két legidősebb (15—18 évesek) dohánygyárban dol-gozik, a legifjabb 5 éves. Mindannyiukat anyjuk táplálta.

D. J. napszámos 1 frt 20 kr napi keresete van, tehát egy évben 350—360 frt. 13 éve lakik Buda-pestben, jelenleg egy földszintes, egy kis ablakos 3 méter hosszú, 2 1/2 méter széles és 1 1/2 m. magas, szennyes, nedves és sötét szobában családostul, melynek heti bére 2 frt 40 kr, tehát évi 125 frt. A családnak élelme reggel tejes kávé, vagy tej, délben burgonya vagy tészta, este csak kenyér, egész napra két kiló. Hetenkint kétszer fél kg. hús. Ebből a szülők és három középerős gyermek (8 éves, 7 éves és 15 hónapos) élnek. Mindany-nyiukat anyjuk ápolta és tején táplálta. Három gyermek meghalt.

(Vége következik.)

mazásban levő tanoncok is ez iskolába felvételt kaptak, ha a fent említett előképzettséget igazolni tudják. A növendékek a rajz és egyéb ismeretek megszerzése végett hetenkint három félnapon át (október 1-től június végéig) az iskolába járnak fel. A mester, a ki tanonczát a tanórákra elengedni köteles, minden egyes ilyen növendék után 8 évre 50 frt kárpótlást kap.

Szót a jött a tanoncztartó mesterek kiválasztása is; ez iránt azonban az értekezlet nem juthatván megállapodásra, e kérdés megoldását a kiküldendő szervező bizottságra bízta. Figyelemre méltó indítványt tett e kérdésnél Szabó István iparkamara-alelnök, javasolván, hogy miután az iskola mellett gyakorlati tanműhelyt létesíteni nem fognak, az iskolával összeköttetésben álló mindazon műhelyek, a melyek a kor igényeinek megfelelően felszerelve nem volnának, láttassanak el a szükséges segédesszközökkel és munkagépekkel. Erre Sztterényi iparfelügyelő nyomban kijelentette, miszerint nézete szerint nem fog nehézségbe ütközni, hogy az állam az egyes érdekelt iparosoknak a szükséges segédesszközöket használat végett rendelkezésükre bocsássa.

Az első évfolyam tanterve következőleg állapított meg:

1. Gyakorlati iránytan heti 2 órán.
2. Számtan heti 3 órán.
3. Mértan, mértani rajz és leíró mértan heti 4 órán.
4. Faipari szakrajz, faipari technologia heti 5 órán.
5. Fémipari szakrajz, fémipari technologia az első félévben heti 6 órán, a második félévben heti 5 órán.
6. Műfaragászati gyakorlat heti 3 órán.

Megjegyzendő, hogy a tanórák száma évről évre a harmadik osztály felállításáig emelkedni fog. Az iskola a tanerőket minden egyes óráért 1 frt 50 krajczárjával díjazza. Az igazgató évenként 300 frt tiszteletdíjat huz. Az igazgató azonban óraadó is lehet, melyért külön díjaztatik.

Az iskolai helyiség kérdésében Ajtai Gyula helyettes polgármester kijelentette, hogy konkrét javaslatot ez iránt még nem tehet, kétségtelennek tartja azonban, hogy Maros-Vásárhely sz. kir. város törvényhatósági bizottsága az iskolai helyiséget, a fűtést, világítást s esetleg a kívánt ösztöndíjakat is készséggel fogja biztosítani.

Ugyisintén Tauszik B. Hugó kamarai elnök is kijelentette, hogy a kereskedelmi és iparkamara a felállítandó ipari szakiskolát ösztöndíjak létesítése által támogatni fogja.

Az értekezlet ezek után az iskola szervezésére, nevezetesen a személyi és dologi ügyek elintézésére egy bizottságot választott, melynek tagjai lettek: elnök Kovács Ferencz, alelnök Tauszik B. Hugó, tagok: Ajtai Gyula, Lázár Benedek, Deák Lajos, Szabó István, Réthy Dezső, Kiss János, Koós János és Végh József, jegyző László Gyula.

E bizottság az értekezlet bezárása után Kovács Ferencz elnökle alatt még ülést tartott, a melyen az iskola szervezése iránt teendő intézkedések beszéltek meg.

A bizottság az iskola tervezetét és költségvetését ez évi szeptember 10-éig fogja elkészíteni, a mikorra Sztterényi iparfelügyelő is ez ügyben még egyszer lejön s az értekezlet össze fog hívatni.

Tanügy.

Értesítés.

A háromszékmegyei „Erzsébet” árvaleánynevelő intézet elemi és női ipari szakiskolájában az előadások folyó évi szeptember 5-én veendő kezdetűek.

Ugy az elemi, mint a női ipari szakiskolába felvételt tanfolyam mellett bejáró városi és vidéki növendékek. A női ipari szakiskolába csak oly növendékek vehetők fel, kik 12 éves kort elérték s a 4-ik vagy 6-ik elemi osztályt jó sikerrel elvégezték.

Szegény szülők gyermekei bizonyos számban tandíjmentességben is részesülnek.

Bővebb felvilágosítást az intézeti igazgató készséggel nyújt.

Kézdi-Vásárhelyt, 1892. aug. 26.

Az iskolaszék.

Különfélék.

— Kossuth Lajos nevenapja. A magyar nemzet az idén is kegyelettel ünnepelte meg Kossuth Lajos nagy hazánkfa nevenapját. Milliók kebléből szállt e napon Itália felé a kívánság: „Éljen Kossuth Lajos!” Igazán páratlan az a hazafias lelkesedéssel telt tisztelet, melylyel a magyar nemzet e nagy történelmi alakja iránt viseltetik. Az ország minden részében Kossuth-ünnepélyeket rendeztek nagy hazánkfa nevenapja alkalmából. Nálunk a Rikán belüli honvédegylet rendezett közvacsorát Kossuth nevenapja alkalmából Hoffman György vendéglőjében. Az ünnepélyen az egylet tagjain kívül még Kossuth számos tisztelője megjelent. Az elmondott szép pohárköszöntők nagy része természetesen Kossuth Lajost éltette.

— Halálozás. Márk Mihály, a kovásznai ev. ref. egyház segédlelkésze, folyó hó 25-én meghalt. Haláláról a következő gyászjelentést tettük:

Alólirottak szomorú szívvel tudatják, hogy a jó férj, gondos édes atya, szerető testvér tiszteletes Márk Mihály a kovásznai ev. ref. egyház-község segédlelkésze folyó hó 25-én reggeli 7 órákor életnek 74-ik, hivataloskodásának 39-ik, boldog házasságának 26-ik évében, Isten akaratán teljesen megnyugodva, csendesen kimúlt. A hű öreg szolga megtért az ő urához, Istenéhez, kit annyi éven át mint pap becsülettel szolgált. De mi elvesztettük őt. Sűrűn hullanak könyeink koporsójára s nem maradt számunkra más, mint a vigasztaló szent hit. Alma legyen csendes és virasszon felette a hálás emlékezet! Temetése folyó hó 27-én délután 3 órakor leand a háznál és sirnál tartandó gyászszertartás után. Kovásznán, 1892. augusztus 25-én. Mircse Zsuzsanna, mint az elhunytak neje. Márk Imre, Márk Albert, Márk Ilona, Márk Ferencz, Márk Mihály, mint az elhunytak gyermekei. Márk Dénes és Márk Zsuzsanna, mint elhunytak testvérei.

— Tűz. Kedden este fél 11 órakor tűz volt Kovásznán. Az a csűr égett le, melyről mult számunkban megemlékeztünk. Nevezetesen a dologban az, hogy a gyújtogató nem pihent addig, míg nem sikerült gonosz tette. Ha csak két este lesik a gazembert, mindenesetre tetten érik. Vakmerőségén mindenki bámul.

— „Életuntak” czim alatt mult számunkban egy kis közlemény jelent meg, melyben kedélyesen meg volt írva, hogy három fiatal munkásleány a „Büdös” kénbarlangba akarta ölni magát, mivel szerelmek voltak egy daliás fiúhoz.

Ezen közleményre nézve szerkesztőségünkhez egyik pénzügyőről egy sértett hangú levél érkezett, melyből többek között az tűnik ki, hogy a testület, már mint a pénzügyőri testület, sértve érzi magát. Hogy a sértés miben kulminál, kitűnik ezen érdekes kis levél következő soraiból, melyeket szóról szóra ide iktatunk:

„Folyó hó 17. és 18-án volt K.-Vásárhelyről egy pénzügyőri járőr a Büdös fürdő és Szt. Anna tavához kirendelve, mely járőrrel a kérdéses leányok a barlang közelében találkoztak, de megpillantván a pénzügyőröket, elmenekültek. Így tehát a pénzügyőrség ez ügyben — habár akaratát ellenére is — inkább az életmentő szerepét játszta, nem pedig a női erény bitorlójának szerepét, ha említett lányok csakugyan öngyilkossági szándékból mentek a barlanghoz és ha az egészt, becses lapja által tévesen körülírt ügy nem egyéb, mint a lányok által saját mentésükre felhozott kólmány.

A mi tudunk szerint ebben áll az egész.

Ha tekintetes szerkesztő ur e többször említett közlemény valódiságáról meggyőződve, azt továbbra is fentartani akarná, tisztelettel kérjük, hogy ama bizonyos pénzügyőr nevét velünk levélben közölni sziveskedjék, mert azt a kérdésben forgó lányok bizonyára kíváncsiok. Ezt oly czélból kérjük, hogy az illető ellen felelőleg fellépessünk, mivel a mai „magyar királyi pénzügyőrség” azon törekszik, hogy a régi „kais. kön. Finanzwache” által viszályhagyott ellenszenvet magáról elhárítsa. Háromszékvármegyében is azon polczra álljon, melyet a mívelt társadalomban elfoglalni köteles és hivatása, és egyes nem érdemes tagját, ha a czél elleni ily eljárással akarja a testület tekintélyét aláadni, azt kebléből kiutasítsa.

Tisztelettel kérjük ennél fogva, hogy a kérdéses közleményt becses lapjának legközelebbi számában a valószínű nyilvánosságra való hozatala által helyreigazítani sziveskedjék, ellenesetben kénytelenek volnánk, testületünk becsületének megóvása végett, — a hivatalos utat használva — feletlen hatóságunkhoz fordulni.

Végül még azt akarom megjegyezni, hogy mi pénzügyőrök nem akarjuk magunkat

„daliás” alakoknak ismerni és ezért ezen kiejtést visszautasítjuk szerényen annak, ki minket „daliásoknak” nevezett.

Ezen érdekes levélből kétségtelenül kitűnik, hogy fiánczba szerelmesnek lenni tilos, másodszor pedig az, hogy a daliás czim, mely minden czibillre nézve hízogó, a fiánczokra nézve sértés, mely szerényen visszautasított. A hölgsziveknek parancsolni nem tudunk, mert hát meg vagyunk írva, hogy „a virágnak (ha mindjárt mákvirág is) megtiltani nem lehet”... stb. A magunk részéről elkövetett sértést pedig ezennel itt a nyilvánosság előtt visszavonjuk. Bizony Isten nem akartuk azt a hódító pénzügyőri szeladont a „daliás” czimmal sérteni.

Uj ásványviz.

Ama sok természeti kincs között, mikkel megyénk oly dusan meg van áldva, bizonyára igen tekintélyes helyet foglal el a polyáni savanyuvis melyet nem régebben bértelt ki Szabó Albert k.-vásárhelyi könyvnyomda-tulajdonos oly czélból, hogy azt czélszerű berendezés és töltési rendszer mellett a közforgalomra alkalmasabbá tegye. A savanyuvizet már a vegyelemzés is nagyon ajánlja, de a jelenlegi kezelés mellett nemcsak mint kitűnő gyógyviz, de mint élvezeti czikk is rendkívül ajánlható. Szénsavtartalma oly mennyiségű, hogy a dugasz kihúzásakor a víz, mint a pezsgő, az üvegből kiugrik. Már ez is megkülönbözteti a polyáni „Venus” vizet a többi savanyuvizektől, s ezen kívül a szénsavas magnesium, vas és jód részek sokféle betegség ellen kitűnő gyógyszerre teszik. Különösen beteges, vérszegény gyermekeknek nem lehet eléggé ajánlani. A polyáni „Venus-forrás” kitűnő voltát legjobban azok az egészséges, piros arcok bizonyítják, melyek a polyániakat minden más községbeli lakosoktól megkülönböztetik.

Félreértés kikerülése végett szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy a „Venus-forrás” vize nem azonos azzal, melyet városunk községe „polyáni borviz” néven ismer, s melyet a polyániak ősidők óta cserépkancsokban szállítanak városunkba. Az uj ásványviz forrását maga a tulajdonos ásatta s látta el mindama kellékekkel és felszereléssel, s gondoskodott annak szakszerű kezeléséről, melyeknek segélyével egy kitűnő ásványviz értékesíthetővé, az emberiség közhasználatára alkalmassá válik. Éppen ezért a „Venus-forrás” minőség tekintetében össze sem hasonlítható az említett „polyáni borviz”-zel. S meg vagyunk győződve, hogy a „Venus-forrás” — melynek töltését és dugaszolását a tulajdonos modern és igen czélszerű gépekkel végezteti — méltó feltűnést fog kelteni széles körben nemcsak bámulatos gyógyító hatása által, de mint kellemes üdítő ital is. Azonban a tulajdonosnak lapunkhoz való viszonyánál fogva nem bocsátkozunk az uj ásványviz tüzetesebb méltatásába; e helyett egyszerűen ide iktatjuk szó szerint a vegyelemzés eredményét a szakértői véleménnyel együtt, mint a melyek ékeesebben beszélnek minden dicséretnél az uj forrásról.

Kivonat a keszthelyi vegyikísérleti állomás jegyzőkönyvéből.

24

1892.

A kézdipolyáni „Venus-forrás” vizének chemiai elemzése.

10.000 gramm vízben foglaltatik:

Szénsavas mész	Ca CO ₃	12.43 gramm.
„ magnesia	Mg CO ₃	13.13 „
„ natrium	Na ₂ CO ₃	2.93 „
„ kalium	K ₂ CO ₃	0.49 „
„ lithium	Li ₂ CO ₃	0.09 „
„ vaslécs	Fe CO ₃	1.73 „
Natriumchlorid	Na Cl	0.13 „
Strontiumchlorid	Sr Cl ₂	0.47 „
Aluminiumpulchlorid	Al ₂ Cl ₆	0.07 „
Jodnatrium	Na I	0.04 „
Kénsavas aluminiumpul	Al ₂ (SO ₄) ₃	0.71 „
Phosphorsavas mész	Ca ₃ (PO ₄) ₂	0.16 „
Siliciumpuloxyd	Si O ₂	0.92 „
Szabad és félig kötött szénsav		48.20 „
		81.50 gramm

Hőmérséklete 10° C.

Ezen elemzési adatok alapján a kézdipolyáni „Venus-forrás“ egyike a kiváló alkalikus savanyu-
vizeknek, mely alkatrészeinek kedvező összetéte-
lénél, kellemes üdítő ízénél és jelentékeny szénsav-
tartalmánál fogva a savanyuvizek között méltán
első helyet foglal el, s mint gyógy- és borvíz
előreláthatólag nagy elterjedtségnek fog örven-
deni.

Kelt Keszthelyen, június hó 10-én 1892.

Dr. Csanády Gusztáv,

a vegyészeti tanára,

a keszthelyi vegyiskerületi állomás főnöke

Vélemény.

Szerencsés vegyi összetételénél fogva (lásd
vegyelemzését) kitünő sikerrel ajánlható a követ-
kező betegségek ellen:

I. Mint égvényes földes víz a gyomor-
és bélcsatorna, hólyaghurut és a légzőszervek
hurutja, mint nátha, tüdőkatarrhus, gégekatarr-
hus, rekedtség, kezdő gümőkór, aranyeres bánta-
lmak és köszvény ellen. Mint ilyen megszünteti
a gyomornedv túlságos savanyúságát, feloldja a
gyomorban képződött nyálkát, megszünteti az
émelegést. Természetes, hogy azon bajok, melyek
a hurutos állapotokkal összefüggésben vannak,
minél javulnak.

II. Rendkívül dus szénsavtartalmá-
nál fogva főleg mint idegenger hat, a gyomornedv
elválasztását fokozza, fejleszti az étvágyat és
émelygéseknél csillapítólag közreműködik.

III. Mint vasas víz a vérszegénység (anae-
mia) és az ezzel összefüggő betegségek ellen.

IV. Mint dus jód tartalmu víz görvél-
kór (skrofula), bujakór (sifilis) ellen. Folytonos
használata mellett még a golyva is eloszlik.

V. Borral vagy magára kellemes, csipős
üdítő ital, a szomjúságot még a lázas betegeknek
is erősen csillapítja.

VI. Folytonos használatánál különö-
sen járványos, de igen sok nem járványos beteg-
ség is megakadályozható.

Megrendelhető nagyban Szabó Albertnél,
kapható üvegenként 3 kr-ával Jancsó Gyula
kereskedőnél és Mágóri Sándor vendéglős-
nél Kézdi-Vásárhelyt.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Dobay János.

Egész se'lyem, mintázott Foulardokat mé-
terenként 85 krtól egész 4 frt 65 krig (mint-
egy 450 különböző árnyalatban) megren-
delt egyes öltönyökre, vagy egész végekben
is szállít házhoz szállítva, postabér- és vám-
mentesen **Henneberg G.** (cs. és kir.
udv. szállító) **selyemgyára Zürich-
ben.** Minták posta fordultával küldetnek.
Svájcba czimzett levelekre 10 kros bélyeg
ragasztandó.

Pályázati hirdetmény.

A kézdivásárhelyi közs. elemi
leányiskolánál megüresedett ren-
des tanítónői állásra ezennel pályá-

zat nyitattik. Évi fizetés: 400 frt
s 100 lakbér. Pályázati határidő:
folyó évi szeptember 15. A kellően
felszerelt folyamodványok alulirt-
hoz küldendők.

K.-Vásárhelyt, 1892. aug. 25-én.

Kovács István,
iskolaszéki elnök.

Meghívó.

Horn N. czimbalom-művész Kolomeából
(Gácsország) a városon keresztültutatzván, ez
alkalommal vasárnap este a „Plevna“ vendég-
lőben és hétfőn este a „Nro 1.“ szállodában
hangversenyt tart, melyre a város t. cz. zene-
kedvelő közönségét tisztelettel meghívja.

Európa nagyobb városait bejárván, sze-
rencsés volt Budapest, Bécs, Páris és London-
ban 19 hangu czimbalomával a zeneértő kö-
zönséget elragadtatni és elismerést vívni ki.

Kéri tehát alólírott művész, hogy e város
n.é közönsége szíves pártfogásában részesíteni
kegyeskedjék, melyért előre is köszönetét fe-
jezi ki.

Horn N.,

czimbalom-művész.

Kezdeté 7 órakor.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

Menetrend.

Érvényes 1891. október hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1891. október hó 1-től.

A l l o m á s o k				A l l o m á s o k			
	Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat		Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Sze- ben felé)	(érk. ind.)	12.53	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	4.20	7.23		10.31	1.18	
Botfalva	"	4.48	7.47	Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	12.28	2.49
Földvár	"	5.07	8.03		(érk. ind.)	1.08	3.47
Mogyorós	"	5.26	8.23	Nagy-Enyed	(érk. ind.)	1.35	4.07
Apáca	"	5.42	8.37	Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vá- sárhely felé)	"	2.21	4.40
Köpecz	"	6.02	8.57		(érk. ind.)	2.31	4.52
Ágostonfalva	"	6.09	9.04	Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	3.08	5.20
Alsó-Rákos	"	6.26	9.20		(érk. ind.)	3.18	5.26
Homoród	"	6.55	9.46	Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	5.14	6.52
Kacsa	"	7.2	9.59		(érk. ind.)	6.08	7.40
Bene	"	7.32	10.20	Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	10.44	11.51
Erked	"	7.52	10.36		(érk. ind.)	11.04	12.09
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)	"	8.23	11.03	Budapest	(érk. ind.)	6.35	8.40
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	8.46	11.19				7.30
Medgyes	(érk. ind.)	8.53	11.29				
		10.09	12.37				

Brassóból Bukarest felé a személyvonat indul d. u. 12.20 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 19 és reggel 5.15 perczkor.

Brassó—kézdivásárhelyi vasut.

Érvényes a megnyitás napjától.

Kézdi-Vásárhely				Brassó			
Imecsfalva	indul reggel 4:00 d. u. 2:45	"	" 4:17 " 3:02	Szász-Hermány	indul reggel 8:30 d. u. 3:10	"	" 8:49 " 3:29
Páva-Zabola	" " 4:34 " 3:19	"	" 4:47 " 3:32	Prázmár	" " 9:13 " 3:53	"	" 9:26 " 4:06
Kovácsna	" " 5:17 " 4:02	"	" 5:23 " 4:18	Kökös	" " 9:43 " 4:23	"	" 9:58 " 4:38
Barátos	" " 5:52 " 4:37	"	" 6:32 " 5:17	Uzon	" " 10:23 " 5:03	"	" 10:51 " 5:31
Nagy-Borosnyó	" " 6:42 " 5:27	"	" 7:00 " 5:45	Kilyén	" " 11:13 " 5:53	"	" 11:42 " 6:22
Eresztevény	" " 7:13 " 5:58	"	" 7:30 " 6:15	Sepsi-Szentgyörgy	" " 12:00 " 6:41	"	" 12:13 " 6:53
Sepsi-Szentgyörgy	" " 7:50 " 6:35	"	" 8:08 " 6:53	Eresztevény	" " 12:28 " 7:08	"	" 12:46 " 7:26
Kilyén	" " 8:08 " 6:53	"	" 8:23 " 7:08	Nagy-Borosnyó	" " 12:46 " 7:26	"	" 12:58 " 7:38
Uzon	" " 8:46 " 7:31	"	" 9:01 " 7:46	Barátos	" " 1:00 " 7:53	"	" 1:12 " 8:05
Kökös	" " 9:19 " 8:04	"	" 9:34 " 8:19	Kovácsna	" " 1:20 " 8:13	"	" 1:32 " 8:25
Prázmár	" " 9:52 " 8:37	"	" 10:07 " 8:52	Páva-Zabola	" " 1:40 " 8:33	"	" 1:52 " 8:45
Szász-Hermány	" " 10:25 " 9:10	"	" 10:40 " 9:25	Imecsfalva	" " 2:00 " 8:53	"	" 2:12 " 8:55
Brassó	érk. reggel 8:08 este 6:53	"	" 8:23 " 7:08	Kézdi-Vásárhely	érk. délután 12:46 este 7:26	"	" 12:58 " 7:38

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.